

คู่มือ

การใช้รูปแบบการเรียนการสอน

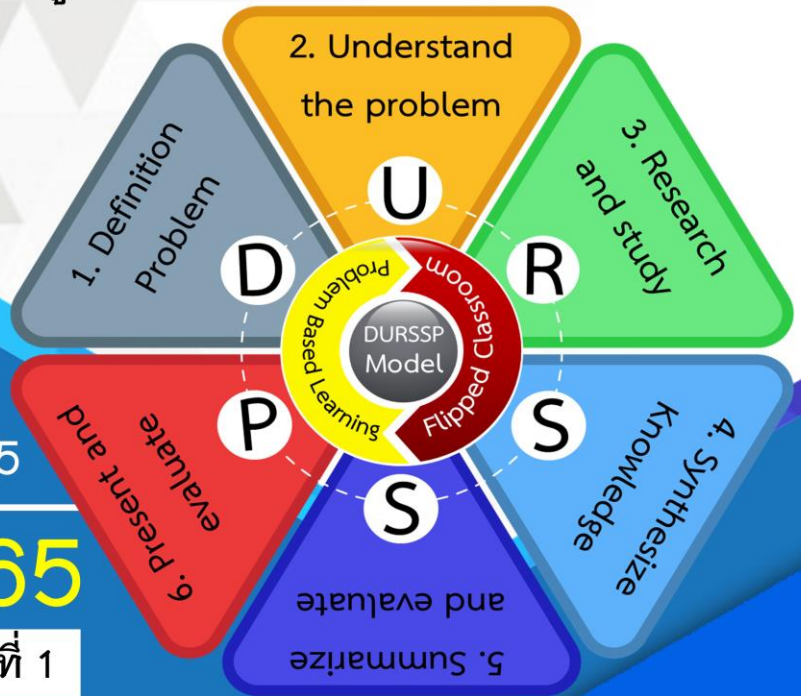
โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและแนวคิดห้องเรียนกลับทาง
ที่เสริมสร้างความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและ
คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ปีการศึกษา 2565

ภาคเรียนที่ 1

Problem Based Learning : PBL
& Flipped Classroom

DURSSP Model

นางสาวกานดาดี มุ่งแผ่กลาง
ตำแหน่ง ครู
วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ

รายวิชา
ประวัติศาสตร์ไทย
รหัสวิชา ส32102

e-book คู่มือ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์
องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

คำนำ

คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานและแนวคิดห้องเรียนกลับทาง ที่เสริมสร้างความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (DURSSP Model) ฉบับนี้ เป็นเอกสารที่พัฒนาขึ้น สำหรับครูผู้สอนที่ต้องการนำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปใช้ศึกษาและวางแผนการจัดการเรียนรู้ได้เข้าใจในองค์ประกอบต่างๆ ของรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อให้การดำเนินการเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของรูปแบบการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ ดังนั้นครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาในรายละเอียดของเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. แนวทางในการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้
2. ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอน
3. แนวคิด หลักการและทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
4. องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน
5. ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน
6. ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล

ผู้วิจัยจึงได้จัดทำรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานและแนวคิดห้องเรียนกลับทาง ที่เสริมสร้างความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (DURSSP Model) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานและแนวคิดห้องเรียนกลับทาง และทราบถึงแนวทางปฏิบัติและขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอน และสามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นางสาวกานดาดี มุ่งแผงกลาง
ตำแหน่ง ครู
วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	1
สารบัญ	2
1. แนวทางในการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้	3
2. ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอน	6
3. แนวคิด หลักการและทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน	11
4. องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน	15
5. ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน	20
6. ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล	26
7. ตัวอย่างสถานการณ์ปัญหา	29
8. ตัวอย่างใบงาน	30
9. บรรณานุกรม	32

คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานและแนวคิดห้องเรียนกลับทางที่เสริมสร้างความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (DURSSP Model) ฉบับนี้ เป็นเอกสารที่อธิบายรายละเอียดของรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้ที่นำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปใช้เข้าใจ เตรียมการและใช้รูปแบบการเรียนการสอนนี้ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของรูปแบบการเรียนการสอน คู่มือฉบับนี้ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

1. แนวทางในการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้

การนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดกับผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นก่อนที่จะนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ขอให้ครูผู้สอนศึกษาข้อควรปฏิบัติก่อนดำเนินการใช้รูปแบบการเรียนการสอนดังต่อไปนี้

ข้อควรปฏิบัติก่อนดำเนินการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

1. ศึกษารายละเอียดของคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

1.1 ศึกษาแนวทางในการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ ประกอบกับการศึกษาส่วนอื่นๆ ในคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

1.2 ศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอน แนวคิดหลักการและทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด หลักการและทฤษฎี ซึ่งเป็นที่มาของรูปแบบการเรียนการสอน ทำให้เห็นภาพรวมและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ รวมทั้งมีความเข้าใจในคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในรูปแบบการเรียนการสอน

1.3 ศึกษาตัวอย่างแผนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน เรื่องประวัติศาสตร์ไทย ในคู่มือเล่มนี้ ซึ่งมีลักษณะดังนี้

1) แผนการจัดการเรียนการสอนแต่ละแผนมีลักษณะสำเร็จรูปและยืดหยุ่นในตัว ประกอบด้วย ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ สาระสำคัญ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอน DURSSP Model สื่อ / แหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ข้อเสนอแนะ บันทึกผลการจัดการเรียนรู้ คำรับรองของผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย และคะแนนการประเมิน

2) แผนการจัดการเรียนการสอนแต่ละแผนเน้นการคิดขั้นสูง ได้แก่ ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ โดยกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning : PBL) ผสานกับแนวคิดห้องเรียนกลับทาง (Flipped Classroom) ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง จนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง กิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละแผนประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 6 ขั้นตอน

2. จัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นในการสอน เมื่อได้ศึกษาส่วนต่างๆ ในคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนครบแล้วควรดำเนินการก่อนสอนดังนี้

2.1 ศึกษาแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง

2.2 ศึกษาและจัดเตรียมสื่อการสอนที่เสนอไว้ในแผนการจัดการเรียนการสอนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

2.3 ศึกษาและจัดเตรียมเครื่องมือเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน จากองค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผล ตัวอย่างการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน และตัวอย่างแบบทดสอบ แบบประเมินความสามารถ และแบบสอบถามความคิดเห็น ตามจุดมุ่งหมายของรูปแบบการเรียนการสอน

2.4 ในกรณีที่ครูต้องการสอนเนื้อหาตามตัวอย่างที่แสดงไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถนำตัวอย่างแบบทดสอบ แบบประเมินความสามารถ และแบบสอบถามความคิดเห็น ในคู่มือเล่มนี้ไปใช้ได้เลย โดยศึกษาวิธีใช้ตามคำแนะนำที่ให้ไว้

แนวทางในการดำเนินการสอน

เมื่อได้ศึกษาและจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นต่างๆ ไว้พร้อมแล้ว ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนการสอนที่เตรียมไว้ ซึ่งมีข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน ดังนี้

บทบาทของครู ในการดำเนินการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน ครูควรคำนึงถึงบทบาทต่อไปนี้

1. ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ใช้เทคนิคการสอนที่ให้ผู้เรียนได้อภิปรายเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่สำคัญ เทคนิคการสอนเน้นให้ผู้เรียนได้มีการฝึกทักษะการคิดขั้นสูง ในด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

2. ขณะครูผู้สอนใช้รูปแบบการเรียนการสอน (DURSSP Model) นี้ควรสังเกตความสนใจ พฤติกรรมของผู้เรียนว่ามีความสนใจเรื่องใดเป็นพิเศษเพื่อเตรียมจัดแหล่งข้อมูลที่มีให้เพียงพอที่จะให้เลือกใช้ตามความสนใจของผู้เรียน รวมทั้งประเมินว่าผู้เรียนได้แสดงให้เห็นว่าได้ฝึกทักษะการคิดต่างๆ เพียงพอหรือไม่ เพื่อจะได้จัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมมากขึ้น

3. ใช้คำถามช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจในเรื่องที่กำลังเรียนรู้ และฝึกทักษะการคิดขั้นสูงในด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ รวมทั้งคำนึงถึงกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกและทำกิจกรรมสอดคล้องกับลักษณะที่สำคัญของการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (Investigation)

4. รับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน และให้ความสำคัญต่อการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน

5. อธิบายการทำกิจกรรมให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างชัดเจน ด้วยภาษาที่เข้าใจ นุ่มนวลและให้ กำลังใจ

6. คอยดูแลการทำกิจกรรมของผู้เรียนให้เป็นไปตามแนวทางที่ถูกต้อง เหมาะสม และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากการทำกิจกรรมได้

7. ช่วยผู้เรียนสรุปประเด็นที่อภิปรายหลังทำกิจกรรม

การจัดบรรยากาศการเรียน

1. จัดแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอและตรงกับความสนใจของผู้เรียน
2. จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศให้มีชีวิตชีวา สนับสนุนและจูงใจให้ผู้เรียนอยากค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองในสิ่งที่สนใจ
3. ส่งเสริมและสร้างโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสดแสดงความคิดหรือนำเสนอความคิดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นให้มากขึ้น ขณะเดียวกันก็พยายามลดบทบาทของครูจากการถ่ายทอดองค์ความรู้จากครูผู้สอนโดยตรงให้น้อยลง
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอิสระในการสร้างแนวทางแก้ปัญหาและให้คุณค่าต่อแนวคิดที่สร้างขึ้น
5. สร้างบรรยากาศของความเท่าเทียมกันโดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเท่าเทียมกันทุกคน

การเสริมแรงและการตอบคำถาม

ครูผู้สอนควรมีการให้รางวัลเพื่อชมเชยเมื่อผู้เรียนตอบคำถามหรือร่วมตอบข้อซักถามหรือเมื่อทำกิจกรรมได้ถูกต้อง เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้เรียน โดยเฉพาะผู้เรียนในวัยนี้จะรู้สึกภาคภูมิใจมากที่สุดที่ได้รับคำชมเชยและการยอมรับจากครูผู้สอนและเพื่อน

บทบาทของผู้เรียน

บทบาทของผู้เรียน ครูผู้สอนควรชี้แนะให้นักเรียนเข้าใจบทบาทและศักยภาพของตนที่ควรแสดงออกมาในการทำกิจกรรม โดยเฉพาะการฝึกฝนการคิดขั้นสูงด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ โดยควรให้นักเรียนปฏิบัติได้ในแต่ละขั้นตอน ของรูปแบบการเรียนการสอน (DURSSP Model) ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าทำงานเป็นกลุ่ม ร่วมกันตั้งปัญหาและสร้างแนวคิด แนวทางในการแก้ปัญหา มีบทบาทในการร่วมอภิปรายประเด็นปัญหาในชั้นเรียน
2. ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ รวมทั้งแสดงความคิดเห็น วางแผนออกแบบเพื่อทำการหาคำตอบของปัญหา รวมทั้งมีส่วนร่วมกับเพื่อนในการดำเนินการแก้ปัญหา
3. มีส่วนรวมในการสร้างคำอธิบายหรือคำตอบของปัญหา จากข้อมูล ร่องรอยหลักฐานที่ได้เก็บรวบรวมมา
4. ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ และทำการสำรวจตรวจสอบคำอธิบายของตนเอง ตลอดจนทำการปรับปรุงแก้ไขคำอธิบายของตนเองให้สอดคล้องกับองค์ความรู้ทางคณิตศาสตร์
5. มีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานในแต่ละขั้นตอนของการทำกิจกรรม

2. ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอน

ปัจจุบันสถานการณ์โลกกำลังเคลื่อนจากยุคข้อมูลข่าวสารผ่านยุคสารสนเทศ เข้าสู่ยุคสังคมใหม่ ในคลื่นของโลกาภิวัตน์ที่ไร้พรมแดน คลื่นดังกล่าวได้พัดพามนุษย์จากยุคหนึ่งไปสู่ยุคหนึ่ง ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่จะอยู่ในโลกนี้ได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โลกในยุคโลกาภิวัตน์มี พลโลกที่มีวิถีปฏิบัติเรียนรู้วัฒนธรรมและค่านิยมร่วมกันมากขึ้น โลกกำลังจะกลายเป็นแบนราบด้วยความเจริญทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร มีการแข่งขันกันมากขึ้น ดัชนีชี้วัดการอยู่รอดขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถและคุณภาพ เรียกว่า “โลกที่ใช้ความรู้เป็นฐาน” หรือการก้าวเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจ ฐานความรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2553 : 15) ประเทศไทยเป็นสังคมย่อยสังคมหนึ่งใน สังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์ ที่ย่อมได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ประชากรในประเทศไทย จะต้องสามารถที่จะเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมในโลกใบนี้ได้อย่างชาญฉลาดด้วยกลไกของการศึกษา อย่างไรก็ตาม ในด้านของการศึกษาเองก็ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเปลี่ยนแปลงนี้เช่นเดียวกัน และมี แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงขึ้นเรื่อย ๆ อย่างไม่หยุดยั้งใน 10 – 20 ปี ข้างหน้า ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม การเมืองการปกครอง รวมทั้งประชากรใน โลกยุคโลกาภิวัตน์นี้ (พินสุตา สิริธรรค์ศรี, 2551) การพัฒนาประเทศไทยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ยังคงยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตามแนวคิดของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 - 10 โดยที่มุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” และ “สร้างสมดุลการพัฒนา” ในทุกมิติ อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนเพื่อเสริมสร้างทุนทาง ปัญญาอย่างยั่งยืน มุ่งพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงงาม รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ควบคู่กับการ เสริมสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาและแหล่งเรียนรู้ในระดับชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

การจัดการศึกษาของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการคิดมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และให้ความสำคัญ กับการพัฒนาทักษะการคิด โดยมุ่งหวังให้คนไทยทุกคนคิดเป็นทำเป็น มีเหตุผลสามารถเรียนรู้ได้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมถึงแนวการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ได้บัญญัติไว้ใน หมวด 4 มาตรา 24 ครูควรจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้ให้ความสำคัญ กับการพัฒนาทักษะการคิด ดังจะเห็นได้จากการกำหนดให้ความสามารถในการคิดเป็นสมรรถนะสำคัญประการหนึ่งของผู้เรียน โดยเฉพาะความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ,

2551 : 34 - 35) อีกทั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา ยังกำหนดให้ กระบวนการคิดเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพ ผู้เรียนในมาตรฐานที่ 4 ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา 2547 : 6)

ในการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สิ่งที่มีความสำคัญ อีกประการหนึ่ง คือ การจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการคิดซึ่งเป็นกระบวนการทางปัญญา ซึ่งอาศัยสิ่งเร้าและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การฝึกทักษะการคิด การใช้ลักษณะการคิดแบบต่าง ๆ รวมทั้งกระบวนการคิดที่หลากหลายจะช่วยให้การคิดอย่างจริงจังและมีเป้าหมายของผู้เรียนเป็นไป อย่างมีคุณภาพมากขึ้น (ทีศนา แชมมณี 2553 : 142) การคิดวิจารณ์ญาณเป็นการคิดประเภทหนึ่งที่มี ความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีภาพหรือเหตุการณ์ที่สื่อออกมาที่มีทั้ง ความเป็นจริงและความเป็นเท็จมากมาย ซึ่งต้องคิดอย่างรอบคอบ หรือใช้วิจารณ์ญาณพิจารณา อย่างละเอียดที่จะเชื่อหรือไม่เชื่อสิ่งเหล่านั้น คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ เป็นความสามารถทางการคิด แบบหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เพราะในแต่ละวันมนุษย์ต้องเผชิญกับ สถานการณ์และปัญหาที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณจะมีส่วน ในการช่วยจัดระบบข้อมูลและเชื่อมโยงความรู้ประสบการณ์อย่างรอบคอบ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และอีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ ในปัจจุบันที่มุ่งเน้นให้นักเรียนค้นคว้าและสร้างองค์ ความรู้ด้วยตนเอง (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ 2557 : 100)

คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ เป็นคุณลักษณะที่สำคัญต่อนักเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียน เกิดการรักการเรียนรู้ ชอบค้นคว้า ตื่นตัวกับสิ่งแปลกใหม่รอบตัว อยากรู้อยากเห็น รู้จักแสวงหา ความรู้ มีวิจารณ์ญาณ เลือกตัดสินใจ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดหาเหตุผล คิดจินตนาการ รู้จัก ประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ และเกาะติดสถานการณ์ รู้จักซักถาม ค้นหาคำตอบ มีความกระตือรือร้น ต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยการติดตามข่าวสาร รับผิดชอบงาน รับผิดชอบชีวิตของตนเอง สามารถปรับตัวเองให้ทันยุค ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก สามารถอยู่ในสังคมการเรียนรู้ ได้อย่างมีความสุข (อารี พัน มณี 2554 : 15)

แม้จะได้มีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของ ผู้เรียน แต่ในสองทศวรรษที่ผ่านมาการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของผู้เรียนยังทำได้ใน ขอบเขตจำกัดและยังไม่บรรลุเป้าหมายสูงสุดที่ต้องการ เห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสองปี 2549 - 2551 โรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่ามาตรฐานด้านผู้เรียนในมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณ มีความคิด สร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ค่าเฉลี่ยรายมาตรฐาน 2.70 อยู่ในระดับพอใช้ (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา 2552 : 7) และ ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET: Ordinary National Educational Test) ที่เป็นการวัดผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและเป็นการสอบรวมยอดความรู้ที่เน้นการนำไปใช้และ กระบวนการคิดวิเคราะห์ โดยผลการทดสอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างปีการศึกษา

2550 - 2557 พบว่าในแต่ละปีคะแนนเฉลี่ยใน 5 วิชาหลัก ได้ต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกวิชา คะแนนเฉลี่ยทุกวิชามีแนวโน้มลดลงทุกปี อีกทั้งการทดสอบความถนัดทั่วไป GAT (General Test) ซึ่งเป็นข้อสอบเกี่ยวกับทางด้านการคิดแก้ไขโจทย์ปัญหา เพื่อวัดศักยภาพในการเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยของนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในระหว่างปีการศึกษา 2553 - 2555 พบว่าคะแนนสอบเฉลี่ยได้ต่ำกว่าร้อยละ 50 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2555 : 74 - 77) จากผลการประเมินและรายงานดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่านักเรียนไทยกำลังประสบปัญหาในการพัฒนากระบวนการคิด ซึ่งจะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ปัญหาดังกล่าวเกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูในปัจจุบัน ที่ไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนากระบวนการคิด เพราะกระบวนการเรียนรู้นี้ยังเน้นการให้ความรู้แบบครูคอยป้อน ด้วยการให้ผู้เรียนจำ ทำ ใช้ มากกว่าการสร้างและพัฒนา การสอนของครูส่วนใหญ่ยังมีลักษณะการให้ความรู้มากกว่าการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดอย่างมีเหตุผล รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ แก้ปัญหา รู้จักวิธีแสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ 2549) กระบวนการคิดเป็นกระบวนการทางสติปัญญาซึ่งต้องอาศัยสถานการณ์ สิ่งเร้า สิ่งแวดล้อม การฝึกฝนทักษะการคิด ผู้สอนจะต้องใช้รูปแบบ วิธีการ และเทคนิคการสอนต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ ผู้เรียนเกิดความคิดที่ละเอียด กว้างขวาง ลึกซึ้ง มีเหตุผล การใช้กระบวนการคิดที่หลากหลาย จะช่วยให้ผู้เรียนมีเป้าหมายและคุณภาพมากขึ้น (ทิศนา ขัมมณี, 2551 142 143)

การจัดการเรียนการสอนที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดที่น่าสนใจอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning: PBL) ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงเป็นบริบท (context) ของการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดและแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาวิชาที่ตนศึกษาด้วย ทั้งนี้การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษามาตรา 24 ที่กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ โดยให้มีการจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมที่ให้การฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหา ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน การเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของผู้เรียน ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของรชนี อุดทา (2552) ที่ศึกษาการส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้การเรียนรู้ที่เน้นปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่าหลังการจัดการเรียนรู้ที่เน้นปัญหาเป็นฐาน การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยอยู่ในเกณฑ์ระดับดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของเยาวเรศ กลางโคตร (2554) ที่ศึกษาการเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคม ผลการวิจัยพบว่านักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคม มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

การเรียนการสอน Flipped Classroom เป็นทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจในการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Learning environment) ในปัจจุบัน เพราะการเรียนแบบเดิมที่เน้นการบรรยายและถ่ายทอดเนื้อหาของบทเรียนเป็นหลักนั้น ผู้เรียนจะให้ความสำคัญกับการจดจำในสิ่งที่ผู้สอนถ่ายทอดมากกว่า แต่ในรูปแบบการเรียนของ Flipped Classroom จะเน้นที่กิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่เน้น กระบวนการคิด แนวคิดหลักหรือแก่นของความรู้นั้นๆ (Core concept) อีกทั้งยังช่วยให้ผู้สอนทราบว่าผู้เรียนต้องการความรู้หรือขาดความเข้าใจในส่วนใด ต้องการคำชี้แนะอย่างไรบ้าง บรรยากาศในห้องเรียนลักษณะนี้ดีกว่าการมุ่งบรรยายสาระความรู้ที่ผู้สอนต้องการให้ครบถ้วนตามแผนการสอนใน ลักษณะของการสื่อสารทางเดียว แต่ไม่สามารถสร้างส่วนร่วมหรือดึงดูดความสนใจจากผู้เรียน ดังนั้น เหตุผลที่น่าสนใจของ Flipped Classroom คือการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียน เนื่องจากกิจกรรมที่ให้ฝึกฝนนั้นจะช่วยให้ผู้สอนรู้ feedback ว่านักเรียนมีความรู้หรือมีทักษะหลังจาก การเรียนไปแล้วดังที่คาดหวังไว้หรือไม่ได้เป็น อย่างดี (จันทิมา ปัทมธรรมกุล. 2555 : เว็บไซต์)

Flipped Classroom กำเนิดจากจุดเริ่มต้นเล็ก ๆ ของครูสอนวิชาเคมีโรงเรียนมัธยมในชนบทที่ Colorado สองคน คือ Bergmann และ Sams ที่ใส่ใจว่านักเรียนที่ขาดเรียนด้วยสาเหตุต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้วยความเจ็บป่วยหรือทำกิจกรรมอื่นจะเรียนทันหรือไม่ ทั้งสองคนได้ค้นพบวิธีเรียนรู้แบบกลับทาง คือ เรียนเนื้อหาวิชาที่บ้านและทำการบ้านที่โรงเรียน หรือรับถ่ายทอดความรู้ ที่บ้านแล้วมาสร้างความรู้ต่อยอดจากวิชาที่รับถ่ายทอดมา ให้เป็นความรู้ที่สอดคล้องกับชีวิต ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีพลัง เกิดทักษะที่เรียกว่า “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” (วิจารณ์ พานิช, 2556 : 10) การเรียนวิธีนี้ ในวิธีนี้ Bergmann และ Sams ได้เขียนไว้ในหนังสือ Flip Your Classroom: Reach Every Student in Every Class Every Day (ISTE/ASCD. 2012) ว่าทั้งสองคนได้ทดลองใช้กระบวนการ เรียนรู้แบบ Flipped Classroom เมื่อ 10 ปีที่แล้ว พบว่านักเรียนของพวกเขามีความเข้าใจในสิ่งที่ เรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น (จันทิมา ปัทมธรรมกุล. 2555 : เว็บไซต์ : อ้างอิงจาก Bergmann and Sams. 2012) กระบวนการศึกษาในรูปแบบเดิมนั้น ครู อาจารย์ หรือผู้สอน จะถ่ายทอดความรู้ในห้องเรียน และผู้เรียนเมื่อกลับไปบ้านก็จะฝึกทำแบบฝึกหัดหรือการบ้าน ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้กัน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา แต่ Flipped Classroom เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้เนื้อหาวิชาผ่านทางสื่อ e-learning รูปแบบต่าง ๆ แล้วผู้เรียนสามารถที่ปรับระดับความเร็ว ในการเรียนรู้ให้เข้ากับความสามารถในการเรียนของแต่ละคน เช่น ถ้าเราฟังไม่เข้าใจในส่วนไหนก็ สามารถที่จะย้อนกลับมาฟังหรือดูได้เสมอ ทำให้การถ่ายทอดความรู้สามารถปรับให้เข้ากับลักษณะของผู้เรียนแต่ละคน นอกจากนี้พอถึงชั่วโมงเรียนจริง ๆ แทนที่ผู้สอนจะมาอธิบายหลักการหรือพื้นฐาน เดิม ๆ ก็อาจจะมาทบทวนหรือตอบคำถามในสิ่งที่ผู้เรียนไปฟังหรือดูมาแล้วไม่เข้าใจ และเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนได้มีโอกาสทำแบบฝึกหัดหรือการบ้านในชั่วโมงเรียนแทน โดยในการทำการบ้านนั้นผู้สอนก็ สามารถที่จะเข้าไปให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดเป็นรายบุคคล ถ้าผู้เรียนคนไหนที่สามารถทำได้เองก็จะไม่ ต้องดูแลอย่างใกล้ชิด แต่ถ้าผู้เรียนคนไหนที่ยังต้องการได้รับความเอาใจใส่ ก็จะสามารถเข้าไปดูแล อย่างใกล้ชิดมากขึ้น (พสุ เดชะรินทร์ 2555 : 10)

วิธีการสอนแบบ "Flipped Classroom" กำลังเป็นที่แพร่หลายในวงกว้างมากขึ้น โดยสิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญของ Flipped Classroom คือการใช้เทคโนโลยีช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

สอน และการให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งทั้งสองส่วนนี้จะกระตุ้นให้เกิด สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างเต็มที่ ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ J. A. Day และ J. D. Foley (2006) ซึ่งได้ทำการศึกษาและทดลองกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนวิชาคอมพิวเตอร์ โดยทำการเปรียบเทียบการเรียนในรูปแบบปกติกับการเรียนในสภาพแวดล้อมแบบ Flipped Classroom ผลการทดลองพบว่านักเรียนกลุ่มที่ทดลองเรียนในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบ Flipped ด้วยวิธีการดูคลิปวิดีโอ, PowerPoint สื่อมัลติมีเดีย ในเวลาว่างหรือที่บ้าน และเข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่มและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียน ในชั้นเรียน พบว่านักเรียนกลุ่มที่ทดลองเรียนในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบ Flipped Classroom มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงชันกว่านักเรียนที่เรียนในรูปแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lisa และ Renner (2012) ที่ศึกษาผลการใช้โมเดลการเรียนการสอนแบบ Flipped Classroom ในรายวิชาคอมพิวเตอร์ประยุกต์ ระดับชั้นมัธยมศึกษา : ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติของ ครูและนักเรียน วัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม และแบบ Flipped Classroom โดยใช้วิธีการทดลองเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม คือ กลุ่มแรก เรียนแบบปกติและกลุ่มที่สองเรียนแบบ Flipped Classroom หลังจากการทดลองเรียนในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันเสร็จ ก็ใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทดสอบนักเรียนทั้งสองกลุ่ม และให้นักเรียนทำแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนแบบ Flipped Classroom ผลการทดลองพบว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนแบบ Flipped Classroom มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มสูงขึ้นและมีความพึงพอใจต่อการเรียนในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวันเฉลิม อุดมทวี (2556) ที่ได้ ศึกษาการพัฒนาความสามารถการคิดเชิงบูรณาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 และ 2 ภูมิศาสตร์ทวีปอเมริกาเหนือและใต้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) ร่วมกับเทคนิคห้องเรียนกลับทาง (Flipped Classroom) ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีคะแนนการคิดเชิงบูรณาการ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสูงชันกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem- Based Learning) ร่วมกับเทคนิคห้องเรียนกลับทาง (Flipped Classroom) ในระดับมากที่สุด

จากสภาพปัญหาการจัดการศึกษาในปัจจุบัน และแนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรทางการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนา ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา จึงเห็นความสำคัญและแสวงหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยได้ ศึกษาทฤษฎี หลักการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานและแนวคิดห้องเรียนกลับทาง ที่เสริมสร้างความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

3. แนวคิด หลักการและทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอน DURSSP Model มีแนวคิด หลักการ ทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบการเรียนการสอน 2) หลักการ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ และ 3) หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบการเรียนการสอน

การวิจัยและพัฒนาเป็นการวิจัยประเภทหนึ่งที่เป็นที่นิยมนำมาใช้ในการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ทางการศึกษา โดยการวิจัยและพัฒนาเป็นกระบวนการของการศึกษาเรียนรู้ที่เป็นระบบเพื่อแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ หรือนำเอาความรู้เดิมที่มีอยู่พัฒนาไปสู่สิ่งที่มีคุณภาพมากขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อออกแบบคิดค้น ประดิษฐ์ สร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา หรือยกระดับคุณภาพของงานหรือคุณภาพชีวิตให้ได้คุณภาพซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ระยะ ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555: 230-254) ระยะที่ 1 การวิจัย (Research: R₁) เป็นระยะของการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพความเป็นจริง ปัญหาที่เกิดขึ้น และ/หรือการประเมินความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย ระยะที่ 2 การพัฒนา (Develop: D₁) เป็นระยะของการนำผลความรู้ที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 มาออกแบบนวัตกรรมหรือวิธีการ ระยะที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) เป็นระยะของการนำนวัตกรรมหรือวิธีการไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายในลักษณะต่างๆ ตามแบบการวิจัย (Research Designs) ที่กำหนด ระยะที่ 4 การพัฒนา (Develop: D₂) เป็นระยะของการประเมินประสิทธิผลของนวัตกรรมหรือวิธีการที่นำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าด้วยกัน มาสรุปร่วมกันซึ่งคุณค่าของการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Creswell and Plano Clark, 2007 : 9-10) โดยใช้ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยออกแบบการวิจัยเป็นแบบ Embedded Design โดยการให้ความสำคัญกับการเก็บข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักและการเก็บข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นรอง แล้วนำข้อมูลทั้ง 2 ประเภทมาวิเคราะห์และตีความร่วมกัน โดยนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาเป็นข้อมูลสนับสนุนการวิจัยในขั้นตอนต่างๆ ของการวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยใช้แบบจำลองในการออกแบบการเรียนการสอนของผู้วิจัย โดยผู้วิจัยใช้ขั้นตอนในการออกแบบการเรียนการสอน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ (Analysis) 2) การออกแบบ (Design) 3) การพัฒนา (Development) 4) การนำไปใช้ (Implementation) และ 5) การประเมินผล (Evaluation) โดยกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนไว้ 5 องค์ประกอบ รูปแบบการเรียนการสอนมีองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ (ทิตนา แคมมณี 2551: 221; 2551; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537: 70-71; Anderson, 1997: 521; Arends, 1998: 7 : Joyce and Weil., 1996, อ้างถึงใน พัทรี ปิยภักดิ์, 2555: 77) คือ 1) หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอน 4) การวัดและประเมินผลของรูปแบบ และ 5) ปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้

3.2 หลักการ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานและแนวคิดห้องเรียนกลับทาง ที่เสริมสร้างความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (DURSSP Model) ในครั้งนี้ ใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning : PBL) และแนวคิดห้องเรียนกลับทาง (Flipped Classroom) เป็นพื้นฐานในการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคห้องเรียนกลับทาง (Flipped Classroom) ตามแนวคิดและหลักการ ของ Jonathan Bergman และ Aaron Sams (Bergmann and Sams. 2012), Kachka (2012), Berrett (2012), Day และ Foley (2006) และ Johnson และ Renner (2012) เป็นกระบวนการ เรียนการสอนรูปแบบหนึ่งซึ่งเปลี่ยนการใช้ช่วงเวลาของการบรรยายเนื้อหา (Lecture) ในห้องเรียน เป็นการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อฝึกแก้โจทย์ปัญหาและประยุกต์ใช้จริง ส่วนการบรรยาย จะอยู่ใน ช่องทางอื่นๆ เช่น วิดีโอ วิดีโอออนไลน์ Podcasting หรือ Screen Casting ฯลฯ ซึ่งนักเรียน สามารถเข้าถึงได้เมื่ออยู่ที่บ้านหรือนอกห้องเรียน ดังนั้นการบ้านที่เคยมอบหมายให้นักเรียนฝึกทำเอง นอกห้องจะกลายมาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในห้องเรียน และในทางกลับกันเนื้อหาที่เคยถ่ายทอด ผ่านการบรรยายในห้องเรียนจะเปลี่ยนไปอยู่ในสื่อที่นักเรียนอ่าน ฟัง ดู ได้เองที่บ้านหรือที่ไหน ๆ ก็ตาม

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) จากแนวคิด ของ Barrows (2000); Arends (2001); Lynda (2002); Delisle (1997); Torp และ Sage. (1998), Barrows และ Tamblyn (1980); Spencer (1999); Woods (1994); Allen และ Duch (1998 : 1); มัณฑรา ธรรมบุศย์ (2545 : 11 - 17); อารมณ์ แสงรัศมี (2543); กรมวิชาการ (2543); ทองจันทร์ หงส์ลดารมภ์ (2538 : 5 - 21); เฉลิม วราวิทย์ (2531); ทิศนา แคมมณี (2548) และสำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา (2550) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการ จัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยผู้สอนอาจนำผู้เรียนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริง หรือผู้สอนอาจจัด สภาพการณ์ให้ ผู้เรียนเผชิญปัญหาและฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ปัญหา แก้ปัญหาร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งช่วยให้ผู้เรียน เกิดความเข้าใจในปัญหานั้นอย่างชัดเจน ได้เห็นทางเลือกและวิธีการที่หลากหลาย ในการแก้ปัญหานั้น รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิดและกระบวนการ แก้ปัญหาต่างๆ โดย ผู้วิจัยได้กำหนดการจัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดปัญหา หมายถึง ขั้นที่ครูผู้สอนมีการจัดสถานการณ์ปัญหาต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา สามารถกำหนดสิ่งที่ปัญหาที่นักเรียน สนใจอยากรู้ อยากเรียนได้ และเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบ

ขั้นตอนที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา หมายถึง ขั้นที่นักเรียนต้องมีการทำความเข้าใจกับ ปัญหาที่ต้องการเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนจะต้องสามารถอธิบายสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการศึกษาค้นคว้า หมายถึง ขั้นที่นักเรียนสามารถกำหนดสิ่ง ที่ ต้องการเรียน ดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย

ขั้นตอนที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ หมายถึง ขั้นที่นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า มาทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมอภิปรายผล และสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

ขั้นตอนที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ หมายถึง ขั้นที่นักเรียนแต่ละกลุ่ม สามารถสรุป ผลงานของกลุ่มตนเองและประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด โดยพยายามตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระ นักเรียนทุกกลุ่มช่วยกันสรุป องค์ความรู้ที่ได้ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน หมายถึง ขั้นที่นักเรียนมีการนำข้อมูลต่างๆ มา จัดระบบองค์ความรู้ และนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มและ ครูผู้สอนร่วมกันประเมินผลงาน

3.3 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและ คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เป็นกระบวนการทางปัญญาที่มีการนำข้อมูล ข้อความ ข้อสรุป หรือสถานการณ์ปัญหาที่มีอยู่มาพิจารณาไตร่ตรองโดยละเอียดรอบคอบและลึกซึ้ง เพื่อประเมินและตัดสินใจทำให้นำไปสู่ข้อสรุปที่ถูกต้องและมีความสมเหตุสมผล (Watson and Glaser, 1964: 10, Hilgard, 1970: 337, วัชรรา เล่าเรียนดี, 2552: 30, อัมพร ม้าคะนอง, 2554: 21, สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ, 2555: 106) การประเมินการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ผู้วิจัยยึดตามแนวคิดของเอนนิสและมิลแมน (Ennis and Millman, 1985: 133) แบ่งการคิดอย่างมี วิจารณญาณออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption Identification) หมายถึง ความสามารถในการพิจารณา ประเมิน ตัดสินว่าข้อความใด เป็นข้อตกลงเบื้องต้น นั่นคือต้องเป็นข้อความที่เกิดขึ้นก่อนข้อความหรือสถานการณ์ที่กำหนดให้ เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและมีความสมเหตุสมผล 2) ด้านความสามารถในการนิรนัย (Deduction) หมายถึง ความสามารถในการหาข้อสรุปจากประโยคอ้าง หรือสถานการณ์เฉพาะที่กำหนด โดยอาศัย เหตุผลจากส่วนใหญ่ไปสู่ส่วนย่อย ซึ่งข้อสรุปที่ได้ต้องมีความสมเหตุสมผล 3) ด้านความสามารถในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการสังเกต (Credibility of Source and Observation) หมายถึง ความสามารถในการพิจารณา ประเมิน ตัดสินความถูกต้องน่าเชื่อถือของ ข้อมูลความเป็นไปได้ของข้อความ คำกล่าว รายงานจากการสังเกต ของบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ สถานการณ์ปัญหา 4) ด้านความสามารถในการอุปนัย (Induction) หมายถึง ความสามารถในการพิจารณา ประเมิน ตัดสินว่าข้อสรุปหรือข้อเท็จจริงที่กำหนดให้สนับสนุน หรือคัดค้าน

คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ นำแนวคิดของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ประกอบด้วย ตั้งใจเรียน เอาใจใส่และความเพียรพยายามในการเรียนรู้ สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งประเมิน คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ โดยมีคุณลักษณะ ดังนี้ 1) ตั้งใจเรียน 2) เอาใจใส่และความเพียรพยายาม

ในการเรียนรู้ 3) สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ 4) ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ 5) บันทึกความรู้ วิเคราะห์ตรวจสอบ และ 6) แลกเปลี่ยนความรู้

จากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning : PBL) แนวคิดห้องเรียนกลับทาง (Flipped Classroom) ทำให้เห็นถึงลักษณะเด่นของกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยพัฒนานักเรียนด้านต่างๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ มาใช้พัฒนารูปแบบเรียนการสอนดัง ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning : PBL) และแนวคิดห้องเรียนกลับทาง (Flipped Classroom)

ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning : PBL)	ห้องเรียนกลับทาง (Flipped Classroom)	ขั้นตอนการเรียนการสอน แบบปัญหาเป็นฐาน และ แนวคิดห้องเรียนกลับทาง (DURSSP Model)
ขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดปัญหา	การเรียนรู้ นอกห้องเรียน	ขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดปัญหา (Definition Problem: D)
ขั้นที่ 2 ขั้นทำความเข้าใจปัญหา		ขั้นที่ 2 ขั้นทำความเข้าใจปัญหา (Understand the problem: U)
ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการศึกษาค้นคว้า		ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการศึกษาค้นคว้า (Research and study: R)
ขั้นที่ 4 ขั้นสังเคราะห์ความรู้และปฏิบัติ	การเรียนรู้ ในห้องเรียน	ขั้นที่ 4 ขั้นสังเคราะห์ความรู้และ ปฏิบัติ (Research and study: R)
ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและประเมินค่า ของคำตอบ		ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและประเมินค่าของ คำตอบ (Summarize and evaluate: S)
ขั้นที่ 6 ขั้นนำเสนอและ ประเมินผล		ขั้นที่ 6 ขั้นนำเสนอและประเมินผล (Present and evaluate: P)

จากตารางที่ 1 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้มี 6 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดปัญหา (Definition Problem: D)

ขั้นที่ 2 ขั้นทำความเข้าใจปัญหา (Understand the problem: U)

ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการศึกษาค้นคว้า (Research and study: R)

ขั้นที่ 4 ขั้นสังเคราะห์ความรู้และปฏิบัติ (Research and study: R)

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและประเมินค่าของคำตอบ (Summarize and evaluate: S)

ขั้นที่ 6 ขั้นนำเสนอและประเมินผล (Present and evaluate: P)

รูปแบบการเรียนการสอน มีชื่อว่า “DURSSP Model” “ดียูอาร์เคเอสพี โมเดล” มีรายละเอียดขององค์ประกอบดังนี้

4. องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานและแนวคิดห้องเรียนกลับทาง ที่เสริมสร้างความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีชื่อว่า “DURSSP Model” “ดียูอาร์เคเอสพี โมเดล” มีรายละเอียดขององค์ประกอบดังนี้

1. **หลักการ** การส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ อยู่บนพื้นฐานของการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning : PBL) และแนวคิดห้องเรียนกลับทาง (Flipped Classroom)

2. วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

3. กระบวนการจัดการเรียนการสอน (DURSSP Model)

ขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดปัญหา (Definition Problem: D) เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนจัดสถานการณ์ปัญหาต่างๆ เพื่อกระตุ้น ให้นักเรียนเกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา ครูผู้สอนกำหนดสิ่งที่ปัญหาที่นักเรียนสนใจอยากรู้ อยากเรียนได้และเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบ

ขั้นที่ 2 ขั้นทำความเข้าใจปัญหา (Understand the problem: U) เป็นขั้นตอนที่นักเรียนทำความเข้าใจกับปัญหาที่พบและต้องการเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนจะต้องสามารถอธิบายสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้

ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการศึกษาค้นคว้า (Research and study: R) เป็นขั้นตอนที่นักเรียนดำเนินการศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย

การเรียนรู้ภายในห้องเรียน

ขั้นที่ 4 ขั้นสังเคราะห์ความรู้และปฏิบัติ (Research and study: R) เป็นขั้นตอนที่นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า มาทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม ร่วมอภิปรายผล และสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่ามีความ เหมาะสมหรือไม่เพียงใด

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและประเมินค่าของคำตอบ (Summarize and evaluate: S) เป็นขั้นตอนที่นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่มตนเองและประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใดโดยพยายามตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระ นักเรียนทุกกลุ่มช่วยกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้ในภาพรวมอีกครั้ง

ขั้นที่ 6 ขั้นนำเสนอและประเมินผล (Present and evaluate: P) เป็นขั้นตอนที่นักเรียนมีการนำข้อมูลต่างๆ มาจัดระบบองค์ความรู้และนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มและครูผู้สอนร่วมกันประเมินผลงาน

4. การวัดและประเมินผล

เป็นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงที่เน้นการประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

5. ปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ด้านครู

1. อำนวยความสะดวก จัดหาสื่อและเครื่องมือการเรียนรู้ ให้ความร่วมมือและ ช่วยเหลือ นักเรียนในการเรียนรู้
2. กระตุ้นให้นักเรียนคิด และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ให้นักเรียนเรียนรู้และสร้างความหมายการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ด้านนักเรียน

1. แสวงหาความรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเอง
2. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ กระตือรือร้น เป็นผู้นำตนเองและควบคุมตนเองในการเรียนรู้
3. ร่วมแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งความคิดและประสบการณ์

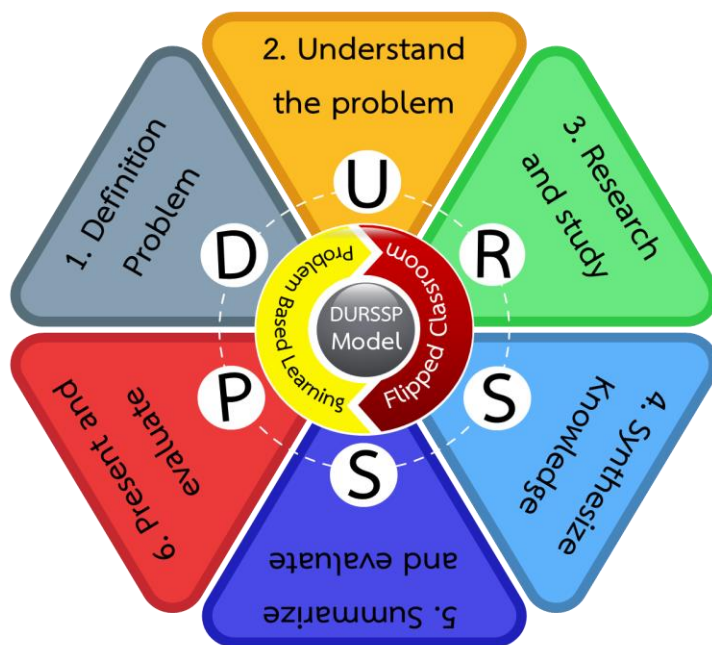
รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานและแนวคิดห้องเรียนกลับทาง ที่เสริมสร้างความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (DURSSP Model)

1. หลักการ

การเสริมสร้างความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้อยู่บนพื้นฐานของปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning : PBL) แนวคิดห้องเรียนกลับทาง (Flipped Classroom)

2. วัตถุประสงค์

เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

3. กระบวนการจัดการเรียนการสอน

นอกชั้นเรียน	1	กำหนดปัญหา (Definition Problem: D)
	2	ทำความเข้าใจปัญหา (Understand the problem: U)
	3	ดำเนินการศึกษาค้นคว้า (Research and study: R)
ในชั้นเรียน	4	สังเคราะห์ความรู้ (Synthesize Knowledge: S)
	5	สรุปและประเมินค่าคำตอบ (Summarize and evaluate: S)
	6	นำเสนอและประเมินผลงาน (Present and evaluate: P)

4. การวัดและประเมินผล

เป็นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงที่เน้นการประเมินการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้

5. ปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ด้านครูผู้สอน

1. อำนวยความสะดวก จัดหาสื่อและเครื่องมือการเรียนรู้ ให้ความร่วมมือและ ช่วยเหลือนักเรียนในการเรียนรู้
2. กระตุ้นให้นักเรียนคิด และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ให้นักเรียนเรียนรู้และสร้างความหมายการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ด้านนักเรียน

1. แสวงหาความรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเอง
2. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ กระตือรือร้น เป็นผู้นำตนเอง และควบคุมตนเองในการเรียนรู้
3. ร่วมแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งความคิดและประสบการณ์

รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานและแนวคิดห้องเรียนกลับทาง ที่เสริมสร้างความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตารางมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม : ประวัติศาสตร์ไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด
สาระ : ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญ ของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถ ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ	1. ตระหนักถึงความสำคัญของเวลาและยุคสมัย ทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลง ของมนุษยชาติ 2. สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ
มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย	1. วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย 2. วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบัน พระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย 3. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญา ไทยและวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อสังคมไทย ในยุคปัจจุบัน 4. วิเคราะห์ผลงานของบุคคลสำคัญทั้งชาวไทยและ ต่างประเทศที่มีส่วนสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย และประวัติศาสตร์ไทย 5. วางแผนกำหนดแนวทางและการมีส่วนร่วม การอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย

คำอธิบายรายวิชา

ส 32102 ประวัติศาสตร์ไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลาเรียน 40 ชั่วโมง

ศึกษาเรื่องเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ เพื่อเชื่อมโยงเหตุการณ์และวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง วิเคราะห์องค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์วิเคราะห์ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์เพื่อค้นคว้าหาข้อเท็จจริง ศึกษาเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ของชาติไทย ศึกษาประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ที่มีผลงานต่อการสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย วิเคราะห์ภูมิปัญญาไทยและปัจจัยที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรคภูมิปัญญาไทย รวมทั้งส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยให้ดำรงอยู่ต่อไป

โดยการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมสู่การสร้างประสบการณ์ใหม่ โดยใช้ภาพ ข่าว หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนฝึกการสังเกต ตอบคำถาม หาแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง เหมาะสม ส่งเสริมการทำงานกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม นำไปสู่การยอมรับและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น

เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของการศึกษาประวัติศาสตร์ไทย เพื่อให้เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย และสืบทอดสิ่งดีงามเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่สืบต่อไป

รหัสตัวชี้วัด

ส 4.1 ม.4-6/1, ม.4-6/2

ส 4.3 ม.4-6/1, ม.4-6/2, ม.4-6/3, ม.4-6/4, ม.4-6/5

รวมทั้งหมด 7 ตัวชี้วัด

5. ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอน

แผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน DURSSP Model

รายวิชาประวัติศาสตร์ไทย รหัสวิชา ส32102

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ : ประวัติศาสตร์ไทย

เวลา 20 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เวลา ยุคสมัย และศักราชในประวัติศาสตร์ไทย เวลา 1 ชั่วโมง

สอนวันที่ 25 พฤษภาคม 2565

ครูผู้สอน นางสาวกานดาดี มุ่งแผงกลาง

1. สาระสำคัญ

เวลาเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบัน เนื่องจากยุคประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติมีพัฒนาการมายาวนานหลายพันปี การศึกษาความต่อเนื่องระหว่างยุคสมัยในประวัติศาสตร์ช่วงต่าง ๆ จึงต้องอาศัยเวลาที่ปรากฏอยู่ในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทต่าง ๆ ในการลำดับเหตุการณ์ เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงถึงปัจจุบัน ดังนั้น เวลาจึงมีความสำคัญต่อการศึกษาประวัติศาสตร์มาก

2. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัด

ส 4.1 ม.4-6/1 ตระหนักถึงความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 อธิบายถึงความสำคัญของเวลาในการศึกษาประวัติศาสตร์และเวลากับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (K)
- 3.2 วิเคราะห์เกี่ยวกับความสำคัญของเวลาในการศึกษาประวัติศาสตร์และเวลากับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (P)
- 3.3 ตระหนักถึงความสำคัญของเวลาในการศึกษาประวัติศาสตร์และเวลากับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (A)

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- 4.1 ความสามารถในการสื่อสาร
- 4.2 ความสามารถในการคิด (ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ)
- 4.3 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 5.1 ใฝ่เรียนรู้
- 5.2 มุ่งมั่นในการทำงาน

6. สารการเรียนรู้

1. เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทย
2. ตัวอย่างเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ของสังคมมนุษย์ที่มีปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์
3. ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์

7. กิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน DURSSP Model

กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน

จัดกิจกรรมออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Google Meet

1. ขั้นกำหนดปัญหา (Problem Definition: P)

1.1 เมื่อถึงเวลานัดหมาย ครูและนักเรียนเข้าห้องเรียนออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Google Meet ครูเสนอภาพเกี่ยวกับเวลา เช่น นาฬิกา พระจันทร์ข้างขึ้น ข้างแรม พระอาทิตย์ขึ้น-กลาง เป็นต้น ครูตั้งคำถามให้นักเรียนคิดว่า

- รูปภาพเกี่ยวข้องกับเรื่องใด (เวลา)
- รู้ได้อย่างไรว่าเป็นภาพที่เกี่ยวกับเวลา (ดอกทานตะวันหันตามแสงอาทิตย์)
- หากไม่มีตัวบอกเวลาจะเกิดอะไรขึ้น หรือเกิดผลอย่างไร (ลำดับก่อน-หลังไม่ได้)

1.2 นักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเวลากับประวัติศาสตร์ โดยใช้คำถาม ดังนี้

- นักเรียนใช้เวลาเพื่อบอกเล่าเหตุการณ์อะไรบ้าง (ตัวอย่างคำตอบ บอกเล่าการเพิ่ม-ลดของผลการเรียน บอกเล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ขณะเดินทาง)
- การบอกเล่าเหตุการณ์โดยกำหนดช่วงเวลากับการบอกเล่าเหตุการณ์โดยไม่กำหนดช่วงเวลาแตกต่างกันอย่างไร (ตัวอย่างคำตอบ แตกต่างกันที่การกำหนดช่วงเวลาสามารถลำดับเหตุการณ์ได้แม่นยำ ส่วนการบอกเล่าโดยไม่กำหนดช่วงเวลาจะทำให้ความจริงของเหตุการณ์คลาดเคลื่อน ลำดับเหตุการณ์ไม่ถูกต้อง)

- การบอกเล่าเหตุการณ์แบบใดมีความชัดเจนมากกว่า เพราะเหตุใด (ตัวอย่าง คำตอบ การบอกเล่าแบบกำหนดช่วงเวลา เพราะเป็นการเล่าโดยระบุและลำดับเหตุการณ์ได้แม่นยำ)
- การบอกเล่าเหตุการณ์โดยกำหนดช่วงเวลามีความสำคัญอย่างไร (ตัวอย่างคำตอบ ทำให้เข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ตามลำดับ และสามารถนำเหตุการณ์ในช่วงเวลาเดียวกันมาเปรียบเทียบศึกษาได้)
- การบอกเล่าเหตุการณ์โดยกำหนดช่วงเวลามีข้อดี-ข้อเสียอย่างไร (ตัวอย่างคำตอบ ข้อดีคือ ทำให้เป็นพัฒนาการและปัจจัยที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ได้ชัดเจน ข้อเสียคือ วิธีการนับเวลาจะแตกต่างกันและเป็นลักษณะเฉพาะของดินแดน)
- ถ้าการบอกเล่าเหตุการณ์ไม่มีการกำหนดช่วงเวลาจะเกิดผลอย่างไร (ตัวอย่าง คำตอบ ส่งผลให้ไม่สามารถเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันได้ ไม่เข้าใจความสำคัญของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น)

1.3 นำเสนอสถานการณ์ปัญหาที่ 1.1 เวลา ยุคสมัยและศักราชในประเทศไทย ดังนี้

สถานการณ์ปัญหาที่ 1.1 เวลา ยุคสมัยและศักราชในประเทศไทย

กำหนดข้อความเกี่ยวกับการนับศักราช 10 ข้อความ ให้นักเรียนศึกษาเกี่ยวกับเวลา ยุคสมัยและศักราชในประเทศไทย เพื่อนำหมายเลขหน้าข้อความดังกล่าวไปใส่ในกรอบที่กำหนดให้

พุทธศักราช	มหาศักราช	รัตนโกสินทร์ศก	จุลศักราช
.....			

หมายเลข	ข้อความ
1	พระเจากนิษกะกษัตริย์ผู้ครองแคว้นคันธารราชของอินเดียทรงตั้งขึ้นหลังพุทธศักราช 621 ป
2	กษัตริย์ของพม่าสมัยอาณาจักรพุกามทรงมีพระราชดำริขึ้นภายหลังพุทธศักราช 1,181 ป
3	ศักราชที่เลิกใช้ในต้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
4	เริ่มนับศักราชที่ 1 เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้ว 1 ปี
5	พบมากในศิลาจารึกสุโขทัยและศิลาจารึกของไทยรุ่นเก่าๆ
6	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริให้บัญญัติขึ้น โดยเริ่มใช้ในวงกลางรัชสมัยของพระองค์
7	เริ่มนับศักราชที่ 1 เมื่อ พ.ศ.2325 ซึ่งเปนนปีที่รัชกาลที่ 1 ทรงสถาปนากรุงเทพมหานครเป็นราชธานีแห่งใหม่
8	เริ่มใช้ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ.2199 - 2231)
9	พบมากในศิลาจารึก และพงศาวดารของล้านนา สุโขทัย อโยธยาและรัตนโกสินทรตอนต้น
10	ใช้กันอย่างแพร่หลายตั้งแต่ พ.ศ.2455 ในสมัยรัชกาลที่ 6 เป็นต้นมา

2. ขั้นทำความเข้าใจปัญหา (Understand the problem: U)

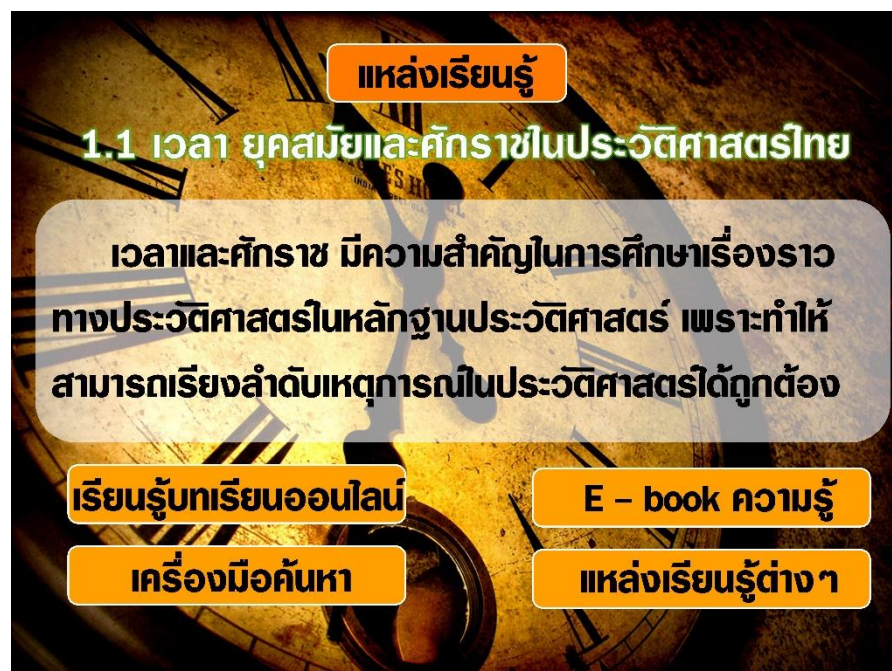
2.1 ครูจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่ม แบบคณะกรรมการและความสะดวกในการใช้สื่อออนไลน์ เช่น Facebook หรือ Line เป็นต้น ครูจะสร้างกลุ่มย่อยในสื่อออนไลน์แล้วเพิ่มนักเรียนลงไปในแต่ละกลุ่มย่อย โดยครูจะเป็นสมาชิกในทุกกลุ่มย่อย

2.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันทำความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาที่ 1.1 เวลา ยุคสมัยและศักราชในประเทศไทย ที่กำหนดให้ข้างต้น

2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนการทำงาน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบงาน กำหนดเป้าหมายให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเองจากบทเรียนออนไลน์ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย ที่ครูเตรียมไว้ให้ หรือศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย

3. ขั้นดำเนินการศึกษาค้นคว้า (Research and study: R)

3.1 นักเรียนเลือกเรียนบทเรียนออนไลน์ชุดที่ 1 เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ไทย โดยศึกษาในหัวข้อ 1.1 เวลา ยุคสมัยและศักราชในประเทศไทย โดยบันทึกผลลงในแบบบันทึกการเรียนรู้นอกห้องเรียน

3.2 เมื่อนักเรียนศึกษาบทเรียนออนไลน์เรียบร้อยแล้ว ครูตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน โดยครูใช้คำถามกระตุ้นความคิด เพื่อตรวจสอบความเข้าใจเกี่ยวกับเวลา ยุคสมัย และศักราชในประเทศไทย เช่น

3.2.1 ศักราชในประเทศไทยมีที่มาแตกต่างกันอย่างไร

3.2.2 ศักราชในประเทศไทยที่เป็นของคนไทยโดยเฉพาะคือศักราชใดเกิดขึ้นในสมัยใด

3.2.3 การเทียบศักราชมีประโยชน์อย่างไร

กิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน

4. ขั้นสังเคราะห์ความรู้และปฏิบัติ (Research and study: R)

4.1 นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยใช้คำถาม ดังนี้

- การลำดับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์มีวิธีการอย่างไร (ตัวอย่างคำตอบ ใช้การเรียงลำดับเหตุการณ์ตามปีที่เกิดเหตุการณ์)
- การนับปีหรือนับศักราชมีวิธีการนับอย่างไร (ตัวอย่างคำตอบ นับปีโดยยึดเหตุการณ์สำคัญทางศาสนา)
- ศักราชใดเป็นศักราชสากล เพราะเหตุใด (คริสต์ศักราช เพราะเป็นศักราชที่นับจากเหตุการณ์สำคัญของศาสนาคริสต์ ซึ่งเป็นศาสนาที่มีผู้นับถือมากที่สุด)
- การเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันในทางประวัติศาสตร์มีอะไรเป็นตัวเชื่อม (ตัวอย่างคำตอบ เวลาที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและหลักฐานทางโบราณคดี)

4.2 นักเรียนเข้ากลุ่มย่อยตามที่จัดไว้จากการเรียนรู้ออนไลน์ภายนอกห้องเรียนให้นักเรียนแต่ละคนนำข้อมูลที่ได้จากการเรียนรู้ด้วยตนเองจากบทเรียนออนไลน์ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย ที่ครูเตรียมไว้ให้ หรือศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย จนสามารถสรุปความรู้เป็นแผนภาพความคิด ดังตัวอย่าง

4.3 ครูร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแต่ละกลุ่มและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับบางกลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลือ

4.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มย่อยร่วมกันแก้ปัญหาสถานการณ์ปัญหาที่ 1.1 เวลา ยุคสมัยและศักราชในประเทศไทย โดยมีครูเป็นผู้ คอยดูแลทุกกลุ่ม

5. ขั้นสรุปและประเมินค่าของคำตอบ (Summarize and evaluate: S)

5.1 ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปและประเมินค่าของคำตอบที่ได้จากการแก้ปัญหาสถานการณ์ปัญหาที่ 1.1 เวลา ยุคสมัยและศักราชในประเทศไทย ตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยของผลงาน หากพบข้อผิดพลาดให้ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นก่อนที่จะออกมานำเสนอ

5.2 จากนั้นครูให้คำแนะนำเพิ่มเติมและพิจารณาความเหมาะสมกับการแก้ไขปัญหากลุ่มแต่ละกลุ่มที่ยังไม่พบแนวทางแก้ไข พร้อมกับให้นักเรียนสรุปสิ่งที่เข้าใจเป็นความรู้ร่วมกัน ดังนี้

เวลาเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบัน เนื่องจากยุคประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติมีพัฒนาการมายาวนานหลายพันปี การศึกษาความต่อเนื่องระหว่างยุคสมัยในประวัติศาสตร์ช่วงต่าง ๆ จึงต้องอาศัยเวลาที่ปรากฏอยู่ในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทต่าง ๆ ในการลำดับเหตุการณ์เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงถึงปัจจุบัน ดังนั้น เวลาจึงมีความสำคัญต่อการศึกษาประวัติศาสตร์มาก

6. ขั้นนำเสนอและประเมินผล (Present and evaluate: P)

6.1 ครูสุ่มนักเรียนเพื่อนำเสนอคำตอบที่ได้จากการแก้ปัญหาสถานการณ์ปัญหาที่ 1.1 เวลา ยุคสมัยและศักราชในประเทศไทย ต่อเพื่อนและครูหน้าชั้นเรียน

6.2 นักเรียนร่วมกันประเมินผลงานของเพื่อนๆ ในแต่ละกลุ่ม ซึ่งมีระดับคะแนนดังต่อไปนี้

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ภาพรวมการนำเสนอกลุ่มอยู่ในระดับ ต้องปรับปรุง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ภาพรวมการนำเสนอกลุ่มอยู่ในระดับ พอใช้

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ภาพรวมการนำเสนอกลุ่มอยู่ในระดับ ดี

ระดับคะแนน 4 หมายถึง ภาพรวมการนำเสนอกลุ่มอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม

6.3 นักเรียนประเมินตนเอง โดยเขียนแสดงความรู้สึกหลังการเรียนรู้ ในประเด็นต่อไปนี้

- สิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ในวันนี้คืออะไร

- นักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมในกลุ่มมากน้อยเพียงใด

- เพื่อนนักเรียนในกลุ่มมีส่วนร่วมกิจกรรมในกลุ่มมากน้อยเพียงใด

- นักเรียนพอใจกับการเรียนในวันนี้หรือไม่ เพียงใด

- นักเรียนจะนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว และสังคม

ทั่วไปได้อย่างไร

6.4 นักเรียนแต่ละคนทำใบงานที่ 1 และใบงานที่ 2 โดยครูจะเดินสังเกตการณ์รอบห้องและเข้าไปช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา

6. ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
รายวิชาประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

คำชี้แจง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบ

1. การนับเวลาในประวัติศาสตร์ไทยมีความสำคัญอย่างไร
 - ก. ทำให้จัดลำดับความคิดได้ถูกต้อง
 - ข. มองเห็นความสัมพันธ์ของอดีต ปัจจุบัน และอนาคต
 - ค. สามารถบอกเหตุการณ์ได้ว่าเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก่อน-หลัง
 - ง. ถูกทุกข้อ
2. ข้อใดกล่าวถึงศักราช ไม่ถูกต้อง
 - ก. พ.ศ. ของไทยเร็วกว่าศรัลลังกา 1 ปี
 - ข. ร.ศ. เป็นศักราชในรัชกาลที่ 5
 - ค. ค.ศ. ใช้กับการเกิดของพระเยซู
 - ง. จ.ศ. เป็นศักราชของไทยในพงศาวดาร
3. การเกิดศักราชเกี่ยวเนื่องข้อใด
 - ก. เศรษฐกิจ
 - ข. การเมือง
 - ค. ศาสนา
 - ง. เหตุการณ์สำคัญ
4. ข้อใดไม่ถูกต้อง
 - ก. พ.ศ. – การปรินิพพานของพระพุทธเจ้า
 - ข. ค.ศ. – การตรึงไม้กางเขนของพระเยซู
 - ค. ฮ.ศ. – การอพยพของนบีและสาวก
 - ง. ร.ศ. – การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์
5. การเทียบศักราชในข้อใดไม่ถูกต้อง
 - ก. อีจเรห์ศักราชช้ากว่าคริสต์ศักราช
 - ข. คริสต์ศักราชเร็วกว่ารัตนโกสินทร์ศก
 - ค. พุทธศักราชเร็วกว่าคริสต์ศักราช
 - ง. มหาศักราชช้ากว่าจุลศักราช

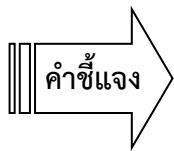

6. ข้อใดเป็นหลักเกณฑ์ในการแบ่งยุคประวัติศาสตร์เป็น 2 ยุคใหญ่
 - ก. วัสดุทำเครื่องมือเครื่องใช้
 - ข. การตั้งชุมชน
 - ค. คำบอกเล่าสืบต่อกันมา
 - ง. การบันทึกเรื่องราว
7. ยุคสมัยในข้อใดที่มนุษย์ ยังใช้ชีวิตเร่ร่อนด้วยการเก็บของป่าล่าสัตว์
 - ก. ยุคหินกลาง
 - ข. ยุคหินใหม่
 - ค. ยุคสำริด
 - ง. ยุคเหล็ก
8. เพราะเหตุใด วัสดุที่ทำเครื่องมือเครื่องใช้ นิยมใช้เหล็กมากกว่าสำริด
 - ก. หาได้ง่าย
 - ข. ผลิตได้ง่าย
 - ค. มีความทนทานกว่า
 - ง. นำมาใช้ได้ง่ายกว่า
9. ข้อใดไม่อยู่ในวิธีการทางประวัติศาสตร์
 - ก. การตั้งประเด็นคำถาม
 - ข. การปรับแต่งข้อมูล
 - ค. การรวบรวมหลักฐาน
 - ง. การตีความหลักฐาน
10. เพราะเหตุใด จึงกล่าวว่าการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลในวิธีการทางประวัติศาสตร์ เป็นสิ่งสำคัญที่สุด
 - ก. เป็นการตรวจสอบข้อเท็จจริงของหลักฐานที่หามาได้
 - ข. เป็นการตรวจสอบข้อมูลว่าให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์หรือไม่
 - ค. เป็นการนำข้อมูลทั้งหมดมาแยกแยะ เรียบเรียงอย่างเป็นระบบ ตรงประเด็น
 - ง. เป็นหลักฐานหรือข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ
11. ข้อใดจัดเป็นหลักฐานทางโบราณคดีทั้งหมด
 - ก. โครงกระดูก เครื่องมือ-เครื่องใช้
 - ข. ศิลาจารึก ชุมไบเสมา
 - ค. พงศาวดารอยุธยา ตำนานท้าวแสนปม
 - ง. วัตถุที่ค้นเรื่องจดหมายเหตุกรุงศรี รอยไทย

ตัวอย่าง แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน “DURSSP Model”

ชื่อ - สกุล ชั้น เลขที่

คำชี้แจง

คะแนนเต็ม 30 คะแนน เลือกคำตอบข้อที่ถูกต้องที่สุดลงในกระดาษคำตอบ

สถานการณ์ที่ 1

การที่ครูในปัจจุบันไม่มีความตั้งใจที่จะสอนและถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็กนั้น จะเหมาว่าไม่ดีทั้งหมดคงไม่ได้ เพราะครูมีจำนวนมากย่อมจะมีทั้งผู้ที่ตั้งใจในการสอนและไม่ตั้งใจ ครูที่จะสอนเด็กให้ดีจะต้องทำใจให้รักเด็กเสียก่อน ถือว่าเด็กเป็นของเรา เมื่อเราเป็นเจ้าของของเขาเราก็นึกให้มาก หากครูถือว่าความรักเป็นที่ตั้งดังนี้ ครูก็จะสอนเด็กด้วยความเต็มใจเพื่อให้คนที่เรารักเป็น คนดี มีความรู้ นอกจากให้ความรักแก่เด็กแล้ว ครูจะต้องทำความเข้าใจเด็กด้วย เด็กทุกคนสามารถเปลี่ยนแปลงได้ หากครูนำทางให้เด็กในทางที่ดี เด็กจะหากครูนำทางให้เด็กในทางที่ดีเรื่อง

เปลี่ยนแปลงเป็นคนดี ปัญหาใหญ่ของครูคือจะต้องให้เด็กได้ดีทุกคน แม้ว่าเด็กนั้นจะมาจากครอบครัวที่มีพื้นฐานต่างกันก็ตาม ครูจึงเป็นตัวแปรที่สำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หากครูสามารถปฏิบัติหน้าที่โดยให้ความรักแก่เด็กก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี ขณะเดียวกัน หากครูให้ความรักแก่เด็ก ไม่ได้ เด็กที่ดีก็อาจกลายเป็น เลือกครูที่มีคุณสมบัติดังกล่าว นั้นนับเป็นปัญหามาก

ที่มา : เพ็ญพิสุทธ์ เนคมานุรักษ์, การพัฒนารูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับ
นักศึกษาครู (กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537)

1. ประเด็นโต้แย้งที่สำคัญของสถานการณ์ที่กำหนด คือข้อใด
 - ก. ประเด็นปัญหาการเลือกครูที่รักเด็กและตั้งใจสอน
 - ข. ประเด็นที่เด็กสามารถเปลี่ยนแปลงได้ถ้าพบครูที่ดี
 - ค. ประเด็นครูในปัจจุบันมีจำนวนมากย่อมจะมีทั้งผู้ที่ตั้งใจสอนและไม่ตั้งใจ
 - ง. ประเด็นที่ครูในปัจจุบันไม่มีความตั้งใจที่จะสอนและถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็ก
2. จากสถานการณ์ที่กำหนด ข้อใดเป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสมที่สุดที่จะช่วยให้ทราบว่าอะไร เป็นหน้าที่ที่ครูต้องทำเป็นอันดับแรก
 - ก. จากการสัมภาษณ์นักเรียนในปัจจุบัน
 - ข. จากรายงานผลการสัมภาษณ์ครูที่สอนอยู่ในปัจจุบัน
 - ค. จากรายงานผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครู
 - ง. จากการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูในปัจจุบันและข้อคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง

7. ตัวอย่าง สถานการณ์ปัญหาที่ 3.1

ให้นักเรียนระบุตำแหน่งแนวคิดเกี่ยวกับถิ่นเดิมของชนชาติไทยจากแผนที่

1. ถิ่นเดิมของคนไทยอยู่บริเวณประเทศไทยปัจจุบัน

ตรงกับหมายเลข.....ผู้สนับสนุนแนวคิดนี้ เช่น

2. ถิ่นเดิมของคนไทยอยู่บริเวณเทือกเขาอัลไตในประเทศมองโกเลีย

ตรงกับหมายเลข.....ผู้สนับสนุนแนวคิดนี้ เช่น

3. ถิ่นเดิมของคนไทยอยู่บริเวณตอนใต้และตะวันออกเฉียงใต้ของจีน ตลอดจนถึงรัฐอัสสัมของอินเดีย

ตรงกับหมายเลข.....ผู้สนับสนุนแนวคิดนี้ เช่น

4. ถิ่นเดิมของคนไทยอยู่บริเวณหมู่เกาะแถบเส้นศูนย์สูตรของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ตรงกับหมายเลข.....ผู้สนับสนุนแนวคิดนี้ เช่น

5. ตามความคิดเห็นของข้าพเจ้า แนวคิดถิ่นเดิมของคนไทยที่มีความเป็นไปได้อยู่บริเวณ

..... เพราะ

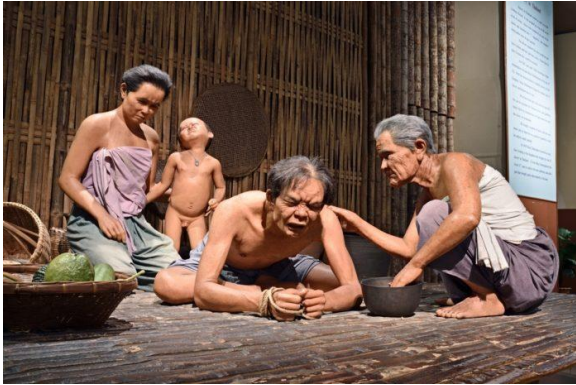
.....

.....

8. ตัวอย่างใบงาน

คำชี้แจง อ่านข้อความทางประวัติศาสตร์ที่กำหนดให้ แล้วตอบคำถาม (ส 4.1 ม.4-6/1)

การเลิกทาสสมัยรัชกาลที่ 5

ที่มา :

<https://www.thebangkokinsight.com/news/politics-general/general/586560/>

สืบค้นเมื่อ : 24 เมษายน 2562

การดำเนินการปลดปล่อยลูกทาสเป็นการเริ่มต้น การเลิกทาสและเป็นไปในลักษณะ “ค่อยตัดรอนผ่อนไป ทีละเล็กละน้อย ตามกาลเวลา กว่าจะเรียบร้อยไปได้” พอถึง พ.ศ. 2448 จึงมีการประกาศใช้ “พระราชบัญญัติทาสรัตนโกสินทรศก 124” ให้ลูกทาสทั้งหลายเป็นไท ห้ามคนที่เป็นไท หรือพ้นจากการเป็นทาสแล้ว ขายตัวเป็นทาสอีกต่อไป และผู้ที่เป็นทาสอยู่ให้ลดค่าตัว ลงเดือนละ 4 บาท พระราชบัญญัตินี้ใช้ทั่วพระราชอาณาจักร ยกเว้นมณฑลพายัพและมณฑลบูรพา ซึ่งมีประกาศต่างหากแล้ว และในมณฑลไทรบุรีกับเมืองกลันตัน เมืองตรังกานูให้ใช้กฎหมายตามศาสนาอิสลาม

ที่มา : วุฒิชัย มูลศิลป์, (2557), การปฏิรูปประเทศ. หน้า 247.

1. ข้อความข้างต้นตรงกับเหตุการณ์สำคัญใดในประวัติศาสตร์และเกิดขึ้นในช่วงเวลาใด

.....

2. ช่วงเวลาและยุคสมัยในข้อ 1 มีความสำคัญอย่างไร

.....

.....

3. “พระราชบัญญัติทาสรัตนโกสินทรศก 124” มีความสำคัญอย่างไร

.....

.....

4. จากข้อความที่ว่า “ค่อยตัดรอนผ่อนไป ทีละเล็กละน้อย ตามกาลเวลา กว่าจะเรียบร้อยไปได้” หมายความว่าอย่างไร

.....

.....

5. จากข้อความดังกล่าว สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของอดีตที่มีต่อปัจจุบันได้อย่างไร

.....

.....

.....

ใบงาน (เฉลย)

คำชี้แจง อ่านข้อความทางประวัติศาสตร์ที่กำหนดให้ แล้วตอบคำถาม (ส 4.1 ม.4-6/1)

การเลิกทาสสมัยรัชกาลที่ 5

ที่มา :

<https://www.thebangkokinsight.com/news/politics-general/general/586560/>

สืบค้นเมื่อ : 24 เมษายน 2562

การดำเนินการปลดปล่อยลูกทาสเป็นการเริ่มต้น การเลิกทาสและเป็นไปในลักษณะ “ค่อยๆ ดัดรอนผ่อนไป ทีละเล็กละน้อย ตามกาลเวลา กว่าที่จะเรียบร้อยไปได้” พอถึง พ.ศ. 2448 จึงมีการประกาศใช้ “พระราชบัญญัติทาสรัตนโกสินทร์ศก 124” ให้ลูกทาสทั้งหลายเป็นไท ห้ามคนที่เป็นไท หรือพ้นจากการเป็นทาสแล้ว ขายตัวเป็นทาสอีกต่อไป และผู้ที่เป็นทาสอยู่ให้ลดค่าตัว ลงเดือนละ 4 บาท พระราชบัญญัตินี้ใช้ทั่วพระราชอาณาจักร ยกเว้นมณฑลพายัพและมณฑลบูรพา ซึ่งมีประกาศต่างหากแล้ว และในมณฑลไทรบุรีกับเมืองกลันตัน เมืองตรังกานูให้ใช้กฎหมายตามศาสนาอิสลาม

ที่มา : วุฒิชัย มูลศิลป์, (2557), การปฏิรูปประเทศ. หน้า 247.

1. ข้อความข้างต้นตรงกับเหตุการณ์สำคัญใดในประวัติศาสตร์และเกิดขึ้นในช่วงเวลาใด
การประกาศใช้พระราชบัญญัติทาสรัตนโกสินทร์ศก 124 ตรงกัน พ.ศ. 2448 ในสมัยรัชกาลที่ 5
2. ช่วงเวลาและยุคสมัยในข้อ 1 มีความสำคัญอย่างไร
สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นช่วงเวลาประเทศไทยได้ปรับปรุงประเทศหลายด้าน เพื่อพัฒนาประเทศให้ทันสมัย และ ป้องกันการยึดครองจากจักรวรรดินิยมตะวันตก การปฏิรูปสังคมที่สำคัญ คือ การเลิกทาส การเลิกไพร่
3. “พระราชบัญญัติทาสรัตนโกสินทร์ศก 124” มีความสำคัญอย่างไร
ให้ลูกทาสทุกคนเป็นไทเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2448 ส่วนทาสประเภทอื่นที่มีใช้ทาสในเรือนเบี้ย ทรงให้ลดค่าตัวเดือนละ 4 บาท นับตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2448 เป็นต้นไป
4. จากข้อความที่ว่า “ค่อยๆ ดัดรอนผ่อนไป ทีละเล็กละน้อย ตามกาลเวลา กว่าที่จะเรียบร้อยไปได้” หมายความว่าอย่างไร
รัชกาลที่ 5 ทรงใช้วิธีค่อยๆ เพื่อดำเนินการเลิกทาสแบบค่อยเป็นค่อยไปทีละขั้นตอนอย่างแยบยล โดยเริ่มด้วยการ ให้กำหนดลดราคาตัวทาสที่มีอยู่แล้วลงทีละน้อยจนตัวทาสสามารถไถ่ถอนได้
5. จากข้อความดังกล่าว สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของอดีตที่มีต่อปัจจุบันได้อย่างไร
ในอดีตทาสไม่มีอิสระในการดำรงชีวิต มีหน้าที่รับใช้นายทาสโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน และหากไม่เชื่อฟังคำสั่งอาจถูกลงโทษ ภายหลังการเลิกทาสประชาชนมีอิสระในการประกอบอาชีพ และได้รับการศึกษาเล่าเรียน ทำให้มีบุคลากรที่มีคุณภาพสำหรับการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). แนวทางการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร
การศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. :ผู้แต่ง.
- _____. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2548). การเรียนรู้แบบเน้นปัญหาเป็นฐาน. ใน สารานุกรมศึกษาศาสตร์
ฉบับที่ 34. (หน้า 77 – 80). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง. (2549). การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการรายวิชาระบบ E-learning
ตามแนวการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ระดับอุดมศึกษา. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาดุขะภู
บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิระ ดีช่วย. (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึ่มร่วมกับ
การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์ทางชีววิทยาและความสามารถ
ในการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปรัชญากการศึกษา
ดุขะภูบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-
สฤษดิ์วงศ์.
- _____. (2556). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ส เจริญการพิมพ์ จำกัด
- _____. (2556). ครูเพื่อศิษย์ สร้างห้องเรียนกลับทาง, กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พรินต์ติง
แมสโปรดักส์ จำกัด
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2555). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่
สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564). กรุงเทพฯ.
- Bishop, J. L., & Verleger, M. A. (2013). The flipped classroom: A survey of the
research. 120th ASEE national conference and exposition, Atlanta,
GA (Paper ID 6219). Washington, DC: American Society for Engineering
Education.
- Jeremy F. Strayer. (2007) .The Effects of The Classroom Flip on The Learning
Environment: A Comparison Of learning activity in A Traditional
Classroom And A Flip Classroom That Used an Intelligent Tutoring
System. A thesis submitted to the Degree Doctor of Philosophy in the
Graduate School of The Ohio State University.
- Krulik, S. and Rudnick, J.A. (1989). Problem Solving : A Handbook for Senior High
School Teacher. Boston : Allyn and Bacon.

คู่มือการใช้

รูปแบบการเรียนการสอน

DURSSP Model

